

Festina lente

Dakle, latinska sentencija od svega dve reči koja bi u prevodu na naš jezik glasila „požuri polako”. Po definiciji sentencija je sažeta, jezgrovita, lakonski izgovorena misao koja u sebi sažima neku od „suštinskih životnih istina”.

Po merilima srednjoškolaca koji kao kriterijum postavljaju ne značenje napisane sentencije već njenu dužinu kada moraju da uče za test iz latinskog jezika *Festina lente* neporecivo zauzima mesto jednog od počasnih favorita.

Šalu na stranu, verujem da ovaj sklop reči treba shvatiti prvenstveno kao princip. Pitanje koje neminovno sledi je: kao princip pojedinca ili pak princip svih? Osnova na kojoj svaki dan gradimo pa tako nastaje ono što se popularno naziva tekovine ljudske civilizacije?

Ako bismo bili pristalice ideje da su osnove društva zasnovane na ma kom, u ovom slučaju *Festina lente*, paradoksalnom principu, ne bismo li time izneli tvrdnju da u osnovi svetskog poretka leži neka neobjašnjiva ali izrazito lepo-upakovano-prihvatljiva ironija sa kojom se suočavamo svakog časa ali smo je već odavno uvrstili u sastavni ili čak neizostavni deo svoje svakodnevice?

Ja, kao veliki skeptik po neargumentovanom ličnom stavu ovim ne želim da kažem da zaista osnove društva u kom se nalazimo gradimo na principima oblikovanim ironijom već samo postavljam pitanje nije li tako? Ako neko slučajno pomisli da bi ovo bilo retoričko pitanje neka odmah bude svestan činjenice da nije napisano sa namerom da bude.

Budući da je glagol *žuriti* u kombinaciji sa prilogom *polako* jasna asocijacija na proces kretanja postavila bih pitanje gde to žurimo polako? I u bukvalnom i u prenesenom smislu.

Žurimo polako napred, ka onome što se naziva progres i rado koristi kao složena reč. Pardon, ne žurimo ka progresu već smo u progresu jer žurimo, razume se, polako.

Preobražaj u duhu progressa, već vidim naslov u dnevnim novinama, u milionskim tiražima. Činjenica je da ljudi vole ovu reč, budi lepe uspomene. Htedoh reći nadanja.

Polako, mi već hiljadama godina u velikoj žurbi evoluiramo da bismo postali odnosno bili ono što jesmo. Dakle, da li smo dostigli sam ideal onoga što možemo biti? Odgovor na ovo pitanje je nesumnjivo negativan, mi nastavljamo sa svojom „evolucijom” nikada zadovoljni onim što postizemo uvek u želji za više, bolje, uspešnije. I dalje nastavljamo svoju sporu žurbu. I sada već dolazimo do diferencijacije pojma pohlepa i progres i nemogućnosti da je pravilno obrazložim. Ovim ne želim da kažem da smatram da bi ideal društva bio sedeti pod drvetom sa bogatom večerom sačinjenom od plodova pronađenih u prirodi i tek zapaljenom vatrom. Ne, nikako.

Doživljam sebe kao nesputanog borca za progres. A da li smtaram da se on odvija previše brzo ili previše sporo a ne po metronomski tačno određenom ritmu nisam dovoljno kompetentna da sudim. Za tako nešto biste morali da pitate nekoga iz osamnaestog veka, nekoga iz stare ere ili nekoga iz perioda recimo dvadeset i trećeg veka, naravno pod uslovom da planete tada još bude, i pored naše izrazito „uspešne” civilizacije.

Počnimo od onoga što bi se moglo nazvati „banalnim”, od svakodnevnih rituala tj. navika. Budimo se u žurbi, u žurbi da stignemo na posao, u školu, da pre toga unesemo zadovoljavajući broj hranljivih materija ali nikako ugljenih hidrata u sebe jer su oni kako se tvrdi krajne *gojivi*, potom, ukoliko ste se našli u ulozi roditelja, razvoženje dece, sledi užurban i uvek, ma bilo to zaista tako ili ne, naporan dan. Sve je začinjeno šoljom čaja ili drugog toplog napitka i rečenicom da je ovo bio jedan naporan dan. Ukoliko slučajno postoji neko u blizini ko zapravo obrati pažnju na ovu, gotovo „po kalupu” izgovorenu rečenicu uslediće pitanje zašto, budući da su kauzalne veze omiljene za raspravu u (ne samo) kolokvijalnoj komunikaciji. Razlog je u većini, usudila bih se reći velikoj većini slučajeva vreme, odnosno nedostatak vremena. Danas je sve tako užurbano.

A nekad? Znate, nekad se imalo vremena za sve. Istina, i ne znam baš ali verujem da ne bih tu rečenicu slušala tako često da u njoj nema barem trunke istine. Ili olakšanja.

Gde nam je onda nestalo sve to silno vreme? Da li ga je onda zaista i bilo ako je moglo nestati?

Pa nije to misao ili oset, nešto što se rasprši, nestane to je vreme, sinonim za mnogo toga, obavezni sinonim za prolaznost.

Ne, nismo izgubili vreme u žurbi. To je nemoguće. Ne postoji vremenski procep u koji je sve to vreme isticurelo. Možda ga samo nismo bili svesni. Nismo bili svesni da vreme protiče dok odrastamo, sa svakim oduvanim svećicama i žutim lišćem. Sa pakovanjima koja su potisla putovanja i brojnim slikama, i neizostavnim magnetima koje smo doneli. Sa kišama koje su formirale gomile sumornih dana po pravilu ispunjenih istim takvim sumornim raspoloženjem i odlascima.

Svim tim beskrajnim odlascima.

U školu, na posao, na putovanje, ekskurziju, nedeljni ručak kod porodice, daljinu, beskraj i povratak. Povratak (na) početku i dolazak (na) kraju. Tu sada stajemo u taj vremenski procep i pitamo se zašto smo toliko prokleta žurili kada je činjenica da život ne bi zastao ni da nismo, ali uostalom danas je sve tako užurbano. Nekad se imalo tako mnogo vremena.